

LANDSKAPSREVISIONEN

Dokumentnamn
Berättelse

Datum
16.06.2020

Nr
25/2020

Till Ålands landskapsregering

REVISIONSBERÄTTELSE

Landskapsrevisionen avger härmed till landskapsregeringen sin i 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen avsedda revisionsberättelse för finansåret 2019.

Mariehamn, den 16 juni 2020

Dan Bergman
Landskapsrevisor

INNEHÅLL

1.	Bakgrund	3
2.	Bokslutet	3
2.1.	Analys av resultaträkningen	3
2.2.	Analys av balansräkningen	4
2.3.	Övriga iakttagelser	5
3.	Budgetuppföljningen	6
4.	Förvaltningsberättelsen	7

1. Bakgrund

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen ska ske i enlighet med god revisionsred och ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och bokslutet ger en rättvisande bild samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut.

Enligt 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen ska Landskapsrevisionen lämna en revisionsberättelse med resultaten från den årliga revisionen till landskapsregeringen inom en månad efter att landskapsregeringen har fastställt årsredovisningen.

2. Bokslutet

Landskapsregeringens ekonomistyrningsmodell förnyades 2015. Budgetstrukturen har förändrats och budgetering sker utgående från affärsbokföringens redovisningsprinciper. Bokslutet är uppgjort enligt bokföringslagen och bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar i tillämpliga delar.

2.1. Analys av resultaträkningen

Resultaträkningen 2019 visar ett underskott på 2 MEUR på sista raden. Årsbidraget 14,6 MEUR täcker avskrivningarna 9 MEUR men efter en extraordinär intäkt samt ökningen av reserver (PAF-medel) blir resultatet negativt.

2018 skulle resultatet på sista raden varit ca 6,6 MEUR om man inte beaktar den extraordinära intäkt om 24,2 MEUR som uppstod då ÅHS:s fastighetsbestånd överfördes till fastighetsverket.

Verksamhetskostnaderna

Personalkostnaderna har ökat med ca 3,1 MEUR jämfört med 2018. Avtalsenliga lönejusteringar har påverkat utfallet. Semesterlöneskulden har ökat med ca 1 MEUR till följd av att den 30-procentiga minskningen av offentliganställdas semesterpenning nu upphör.

Köp av tjänster har ökat med ca 3 MEUR. Inom ÅHS märks ökningar för extern sjukvård och medicinska rehabiliteringshjälpmedel. Landskapets köp av juridiska tjänster uppgår till ca 0,5 MEUR vilket utgör nästan en dubbling jämfört med året innan. Kostnaderna för IT-tjänster, IT-licenser och supportavtal har ökat kraftigt.

Dockningar av färjor har medfört märkbart ökade kostnader jämfört med 2018 både gällande köp av tjänster och material. Totalt visar resultaträkningen att kostnaderna för material, förnödenheter och varor ökat med nästan 1,5 MEUR.

Posten övriga verksamhetskostnader (23,8 MEUR) består till stor del av internhyra till fastighetsverket (20,5 MEUR). Internhyran ökade med 0,5 MEUR jämfört med 2018.

Pensionskostnaderna

Pensionskostnaderna har ökat med 1,6 MEUR jämfört med 2018. Samtidigt har uttaget ur pensionsfonden ökat med 1,7 MEUR. Ett lika stort procentuellt uttag i förhållande till kostnaderna som 2018 skulle inneburit att uttaget varit nästan 1 MEUR lägre. Posten pensionsintäkter och -kostnader hade då förorsakat en resultatförsämring om 1 MEUR i stället för en resultatförbättring om 0,1 MEUR som nu visas.

Skatteinkomsterna

Ökningen av skatteinkomsterna 2017 och 2018 avtog 2019. Avräkningsbeloppet ligger på samma nivå som året innan medan skattegottgårelsen (baserat på skatteår 2017) sjönk. Ålandsdelegationen har fastställt avräkningsbeloppets förskott för år 2020 till 250.147.000 EUR. Skattegottgårelsen för år 2020 (baserat på skatteår 2018) uppgår till 7.293.092 EUR. Trenden med en minskande skattegottgårelse visar att Ålands ekonomi inte har utvecklats lika starkt som statens ekonomi under senare år. På grund av coronaviruspandemin minskar statens skatteinkomster och i andra tilläggsbudget för 2020 beslöts att förskottet på avräkningsbeloppet ska minskas med över 25 MEUR.

	2019	2018	2017	2016
Avräkningsbelopp	244.550.990	244.648.861	233.616.481	219.560.594
Skattegottgårelse	11.745.093	15.196.476	23.945.287	9.508.580
	256.296.083	259.845.337	257.561.768	229.069.174

2.2. Analys av balansräkningen

Likviditeten

Likviditeten har försämrats med 4,7 MEUR vilket åskådliggörs i finansieringsanalysen. Samtidigt har likviditeten i landskapets fastighetsverk förbättrats med 7,3 MEUR till 18,8 MEUR.

	2019	2018
Kortfristiga placeringar	30.816.443,76	36.793.237,28
Kassa- och banktillgodohavanden	25.976.209,59	24.755.136,96
Totalt	56.792.653,35	61.548.374,24

PAF-medel

I bokslutet har 7,8 MEUR bokförts som ökning av reserver. Beloppet utgörs av ökning av reserverade PAF-medel under eget kapital (se not 14) samt en minskning (påbörjad avskrivning) av investeringsreserveringen som tidigare upptagits för Vårdö-bron (se not 16).

2.3. Övriga iakttagelser

Pensionsansvarsskulden

Landskapsregeringen anlitar Keva för beräkning av det pensionsansvar som orsakats av arbetspensionerna och ledamotspensionerna. Den approximativa pensionsansvarsskulden har utvecklats enligt följande de senaste åren:

2019	2018	2017	2016
793.300.000	783.900.000	768.900.000	764.600.000

Marknadsvärdet på Ålands pensionsfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, uppgick per den 31.12.2019 till 483,1 MEUR, en ökning från 429,6 MEUR per den 31.12.2018. Täckningsgraden har förbättrats från 54,8 % till 60,9 %.

Landskapsägda bolag och intressebolag

Landskapets fastighetsverk utgör en väsentlig del av landskapets ekonomi. I årsredovisningen finns fastighetsverkets bokslut med som bilaga.

I bilaga till bokslutet beskrivs ägarandel, omsättning och eget kapital (år 2018) i landskapsägda bolag och intressebolag.

En bättre bild av landskapets resultat och ekonomiska situation fås i och med de bilagor som intagits i bokslutet. En ännu mer rättvisande bild fås om ett koncernbokslut skulle uppgöras. På sikt bör nyttan med ett koncernbokslut övervägas.

Kommentarer kring bokslutets korrekthet

- Avskrivningstiden för broar, färjfasten och kajer anges till 50-85 år i not 1. Vårdö-bron färdigställdes 2019 och avskrivningar under en tid om 50 år har påbörjats. Avskrivningstider längre än 50 år på övriga broar, färjfasten och kajer bland landskapets anläggningstillgångar borde ändras till maximalt 50 år räknat från ibruktagningensåret. Statens avskrivningstider för anläggningar är

10-50 år. I bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar rekommenderas 10-30 års avskrivningstid för broar och kajer.

- Ålands Utvecklings Ab:s revisor har i revisionsberättelsen för år 2019 givit en anmärkning för felaktig användning av medel som bolaget erhållit som lån för att investera och förvalta i enlighet med ERUF-programmet för Åland. Dessa medel får inte blandas med bolagets övriga verksamhet. Ägarstyrningen av bolaget bör stärkas. Bolaget är upptaget i landskapets balansräkning enligt aktiernas anskaffningsvärde ca 4,2 MEUR. Det egna kapitalet uppgår per 31.12.2019 till 1,4 MEUR varför det finns skäl att göra en nedskrivning.
- Problem med avstämning av kundreskontran och centrallagerssystemet mot huvudboken hos ÅHS finns fortfarande. Landskapets bokslut innehåller felaktigheter på grund av problemen men differensernas storlek bedöms inte ha en väsentlig inverkan på resultatet.
- Vid revision upptäcktes att ÅHS inte ansökt om momsåterbäring enligt schablon för inköp från privata hälso- och sjukvårdsproducenter. ÅHS har ansökt om retroaktiv återbäring av moms för de år ansökan inte gjorts. 2018 bokfördes drygt 80.000 euro och 2019 drygt 380.000 euro som intäkter. Eftersom momsåterbäringarna inte berör räkenskapsperioden 2019 hade det varit mer korrekt att bokföra beloppen mot föregående räkenskapsperioders resultat under eget kapital.
- Intern fakturering inom landskapsregeringens verksamhet elimineras för att få rätt nivå på intäkter och kostnader i bokslutet. Merparten är eliminerad i bokslutet 2019. För att uppnå hundra procentig nivå behöver bokföringen utvecklas så att interna transaktioner kan igenkännas på ett enkelt sätt.
- I not 7 Materiella tillgångar har tillkommit en post Skolbyggnader till ett belopp om 365.900 euro. Det rör sig om köksutrustning och inte investering i en byggnad. Posten borde flyttas till maskiner och inventarier för att avskrivningarna ska bli korrekta.
- Planerings- och projekteringskostnader för elhybrid-färjan har hanterats som om de skulle aktiveras efter leverans av färjan. Eftersom man gått in för totalentreprenad skulle landskapet inte bli ägare till färjan och därför måste kostnaderna kostnadsföras. I misstag användes ett kostnadskonto för material i stället för ett kostnadskonto för köp av tjänster. Bokslutet visar därför ca 257.000 euro för låga kostnader för köp av tjänster och lika mycket för höga kostnader för material, förnödenheter och varor.

3. Budgetuppföljningen

I förslag till budget för landskapet Åland 2019 upptogs anslag om totalt 376.227.008 EUR. Genom tre tilläggsbudgeter ökades budgetens utgiftsram till 381.394.008 EUR.

Resultaträkning, budgetutfall

Jämförelsen av budget mot resultaträkningens utfall visar att resultatet blev 2,9 MEUR bättre än budgeterat. Budgetstyrningssystemet medför att resultatet i regel blir bättre än budget. Det måste finnas anslag för att man ska kunna anställa personal, köpa tjänster, köpa utrustning och material osv. Systemet innebär att budgetansvariga i sina budgetkalkyler överskattar kostnaderna för att anslaget säkert ska räcka till. Uppskjutning av projekt och utvecklingsarbete leder även till att budgeterade anslag inte utnyttjas som planerat.

Landskapets budget består av många budgetmoment. En överskattning av kostnaderna på många moment leder till att den totala överskattningen av kostnaderna kan bli betydande. ”Luften” i budgeten kan uppgå till flera miljoner euro.

Budgetuppföljning av verksamhet och investeringar

Av sammanställningarna framgår grundbudget 2019, tilläggsbudget och tidigare års tillgängliga anslag samt utfall och vad som överförs till budget 2020.

Några budgetöverskridningar har inträffat. Finansavdelningen har begärt in förklaringar till budgetöverskridningarna. En förklaring saknas och en förklaring är svår att förstå. Överskridningarna är i de flesta fall beloppsmässigt små. En procentuellt större överskridning noteras.

ÅHS anhöll och erhöll nästan 1,5 MEUR i tilläggsbudget 3 2019. Trots detta överskred ÅHS budget med knappt 1,7 MEUR. Det skedda tyder på att budgetprocessen och -uppföljningen inom ÅHS inte fungerat så bra. Den analys av ÅHS resultat 2019 som framtagits ger hopp om att processen kommer att förbättras.

4. Förvaltningsberättelsen

På grund av coronaviruspandemin har landskapsregeringen prioriterat arbetet med att lindra ekonomiska och övriga samhällseffekter av krisen medveten om att annat i sig angeläget arbete fått stå tillbaka. En följd av detta är att årsredovisningen inte kunnat fastställas inom den tid som anges i 19 § 3 mom. LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning.

Årsredovisningen innehåller en förvaltningsberättelse samt årsbokslutet. Förvaltningsberättelsen är bättre strukturerad än tidigare år. Fortfarande är en del texter onödigt långa. Målsättningarna borde vara koncentrerade på utvecklingsarbete. Arbetet med att hantera löpande ärenden borde beskrivas kortare.

Antal öppna ärenden äldre än 3 månader per den 31.12.2019 var 465 vilket är en ökning i jämförelse med 31.12.2018 då motsvarande antal var 410. Av alla öppna ärenden noteras 213 st. för infrastrukturavdelningen, vilket är en ökning från 120 st. för ett år sedan. Utvecklingen är bekymrande.

Avsikten är att motivering till varför ärenden ligger oavslutade efter 3 månader ska läggas in i ärendehanteringssystemet men detta görs i regel inte. Att ärenden i årtal ligger oavslutade på en del avdelningar tyder på att den interna styrningen och kontrollen inte fungerar riktigt som den ska.